

בס"ד

ערש"ק כי תבא תשפ"ו

"שיחות ביהמ"ד"

חידושים בחופה במשנת האבני נזר

בחופה שניהם שוים

חופה לא צריכין עדים

זווג ראשון וזווג שני בעבודת הש"י

גודל השמחה בעת החתונה

שיעורים הנאמרים מפי מוה"ר

ר' אברהם צבי קלוגער שליט"א

ביהמ"ד "נזר ישראל" בית שמש

יו"ל ע"י מכון "פאר ישראל"

לקבלת המאמרים בדוא"ל: nezerisroel@gmail.com

שיחות ביהמ"ד

בחופה שניהם שוים -

שיחות ביהמ"ד

חידושים בחופה במשנת האבני נזר

בחופה שניהם שוים

חופה מצד האשה

בס' שם משמואל (פנחס תרע"ו)^א מביא חידוש נפלא בשם אביו האבני"ז, דכל מה דידיענין שאישות צריך להיות מצד הבעל בלבד [סוגיא דנתן היא ואמרה היא], והאשה משוה עצמה כהפקר שנאמר כי יקח ולא כי תלקח, וידועים בזה דברי הר"ן בנדרים (ל, א' ד"ה ואשה) שהאשה נעשית כהפקר, ומחדש האבני"ז (שם, ומובא גם בשו"ת אה"ע סי' שצו אות ר') דחופה שניא, והוא מכח שניהם, שבאים מדעתם לתוך החופה ומתחתנים ביחד. [ועי' בשם משמואל מה שביאר בזה בסדר עבודת הש"י סו"מ וע"ט].

מרים האש' לדרגתו

והדברים יובנו מאד, שבאמת סוד האישות בסוד רעיתי ששניהם שוים, ולכן בתחלת הקנין האשה מתבטלת כלפי בעלה, אבל אח"כ בנשואין הבעל מרים האשה עד שיהא בדרגת רעיית, ששניהם שוין, [בסוד חופה ראויה לביא'].

מרכבה

בביבול בזה נעשים מרכבה לקוב"ה וישראל, שאמרו חז"ל לא זו משם עד שקראה אחותי וכו', שהש"י קוראו רעייתי בחי' שניהם שוים, בסוד גילוי הגאולה העתידה, שיתקיים ישיש עליך אלקיך כמשוש חתן על כלה, בחי' תיקון הירח, ששניהם שוים.

^א ספר שם משמואל - פרשת פינחס - שנת תרע"ו, ונראה לפרש דהנה כ"ק אבי אדמו"ר וצללה"ה דייק לה מדברי רש"י כתובות (מ"ח: ד"ה לרשות) דהא דאמרו ז"ל (ריש קידושין) כי יקח ולא כי תלקח וכהר"ן נדרים (ל). דשויא את עצמה כהפקר והבעל זוכה בה כזוכה מן הפקר, זהו רק באירוסין אבל בחופה קנין הנשואין בא בכח שניהם, עכ"ל. ובדוגמא זו נאמר באירוסין ונשואין שבין הקב"ה ועמו ישראל, דהקידושין הם מה שהאדם משליך ממנו כל כסופין דהאי עלמא ואין לו אלא רצון אחד לאביו שבשמים, הוא כדמיון אשה דשויא עצמה כהפקר לגבי הבעל, ואז הקב"ה מקדשהו ומזמינו אליו ואסר אכ"ע כהקדש, והוא בחי' סור מרע, והנשואין הם ההבאה לביתו כענין שכתוב אשרי יושבי ביתך, והוא בחי' עשה טוב שבעשיית המצוות מתקנין את כל העולמות וממשיכין קדושה למטה. והנה בחי' סור מרע שאין האדם מצד עצמו ממשיך קדושה אלא כשהוא מבטל דעתו להשי"ת ומשים עצמו כהפקר, ורק השי"ת מקדש את המבטלין דעתן לגבי, הוא דמיון כי יקח ולא כי תלקח, אבל כשהאדם הוא בבחי' עשה טוב הוא כדמיון נשואין שבאין מכח שניהם, האדם הממשיך קדושה ותיקון לכל העולמות, והש"י שממנו הכל:

^ב אבני נזר על אה"ע ח"ב סימן שצו: ועי' דווקא בקידושין לא מהני כשאין בידו לבד אבל בחופה דלא כתיב יקח מהני כשנעשה על ידה ג"כ.

^ג שמו"ר נב, רשב"י שאל את ר' אלעזר ברבי יוסי איפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שטירה לו אמו א"ל הן משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר מדאי והיה קורא אותה בתי לא זו מחבבה עד שקראה אחותי ועד שקראה אמי כך הקב"ה בתחלה קרא לישראל בת שנאמר (תהלים מה) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך לא זו מחבב עד שקראן אחותי שנא' (שיר ה) פתחי לי אחותי רעיית יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה לא זו מחבב עד שקראן אמי שנאמר (ישעיה נא) הקשיבו אלי עמי ולאמי אלי האזינו כי תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עמים ארגיע עמד רשב"י ונשקו על ראשו.

שיחות ביהמ"ד

חופה לא צריכין עדים

חופה לא צריכין עדים

מחלוקת

ידוע בעולם הישיבות המחלוקת¹, האם חופה בעי עדים, ד' האבני מילואים (סי' לח סק"ז) דחופה הוי דבר שבערוה וצריכין עדים, וכמו דנשואה יש לה דין אחר לענין מיתת נערה המאורסה, והפרת נדרים, וכיון דהגדרתה משתנה צריכין עדים עיי"ש,

אבל ד' האבנ"ז² (ועוד כמה אחרונים) ס"ל דלא בעינן עדים, (ודלא כמנהג העולם דמקפידין מאד על עדי יחוד וכו'), ועיקר סברתו הוא דמה דצריכין עדים הו"ל רק משום דחב לאחרים, דהיינו דנאסרת על העולם, אבל בחופה שכבר נאסרה לא צריכין עדים.

קידושין חופה

ובסוד הענין י"ל דקידושין מהותו "איסור על העולם", ולכן צריכין עדים כדי שהעולם יהיה שותף לאיסור זה, אבל חופה הוא סוד בינו לבינה, דבר שבצניעות, ומה יש לעדים להעולם במה שנוגע להם בלבד.

קוה"ק

והוא סוד קוה"ק, בחי' וכל אדם לא יהיה באוהל מועד שאפי' מלאך ושרף לא נכנס לשם כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי יומא פ"ח ה"ב), וכן נישואין בסוד קוה"ק, ואסור לראות שם ח"ו, משא"כ קידושין הוא בחי' להפריש אותה מהקלי', שלא יהא לאחרים אחיזה בה, שזהו סוד אומות העולם שמסובין השושנה העליונה, ומבדילין אותה מהן, וזה באמת נראה לעיני כל העולם מה שנבחרנו להיות לו לעם סגולה, [משא"כ הקשר הפנימי בחי' שבת, בחי' ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, אין לשום מלאך ושרף נגיעה בזה, וכמוש"כ באוה"ח הק' בפר' כי תשא³].

שניהם שוין

וזה גופא הסוד שכ' האבני נזר שבחופה שניהם שוין, בסוד שני הכרובים מעורים, שניהם שוין, שעין לא

¹ יענין אבני מילואים סי' ל"ח ס"ק י"ז ותו' ר"י הזקן קידושין יב, ושו"ת אבני נזר חלק אה"ע סי' שצ"ה, ושו"ת חלקת יואב אה"ע סי' ו' ושו"ת מרחשת ח"ב סי' א' ענף ג' אות ז', וראה אבי עזרי קמא פ"ג מה' אישות.

² אבני נזר על אה"ע ח"ב סימן שצה: והנה נ"ל ברור דחופה אחר הקידושין לא בעי עדים, ולא דמי לקידושין דאפי' שניהם מודים לא מהני, דחופה לא הוי דבר שבערוה מצד מה שנאסרת להעולם דכבר נאסרת משעת אירוסין, ומצד מה שניתרת לבעלה לא הוי חב לאחרים, ומה שנעשית אשתו ליורשה ולטמא לה לא הוי דבר שבערוה, ותדע דלא משתמיט אחד מהפוסקים לומר דחופה צריך עדים, וכן מעשים בכל יום שאין מייחדין עדים לחופת אלמנה דהיינו יחוד, עוד יש חילוק בין קידושין לחופה שלאחר הקידושין, דבקידושין בעינן כי יקח ולא כי תלקח ובחופה לא איכפת לך.

³ אור החיים על שמות פרק לא פסוק טז, ואומרו ביני ובין בני ישראל - פירוש אין זר אתנו בעולם הלז, ואולי שגם המלאכים לא ישבו במסיבתנו בעולם זה, כי הוא למעלה מעולם המלאכים, ועל דרך אומרו (במדבר כג כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, ואמרו רבותינו ז"ל (במד"ר כ כ) שהמלאכים ישאלו לישראל הקרובים לאל מה פעל א-ל:

ראתה אלקים זולתך, ולכן ליכא בזה כי יקח וכו', ונמצא ששני חידושי האבני נזר מגיעים לאותו הסוד.

מעשים בכל יום

האבני נזר מוכיח שיטתו, מחופת אלמנה שצריכין יחוד, ע"י שו"ע (אה"ע סי' סד, ובי"ש סק"ו) שמאריך בדבר זה, שלשיטת דס"ל דחופה הוא כלונסאות, באלמנה צריכין יחוד גמור, ולשיטת דס"ל דבכל בתולה צריכין יחוד גמור, באלמנה (וה"ה בגרושה) צריכין ביא'.

וע"ז מוכיח האבני"ז דמעשים בכל יום¹ שאין מייחדין עדים לחופת אלמנה, כמו שמצינו בעדי ביא', אה"ע סי' לג, שנקרא חוצפה עיי"ש, (ומה שבעבירה מצינו עדים, דהרי זה לגריעותא וכו', אבל לא שיהא מצוה בזה).

כלליות

עוד ביאר האבני"ז (שם משמואל קרח"י), נפלאות בסוד החופה, שצריכין עשרה דייקא, כי ע"י עשרה מישראל מביאים להם הכלליות, קדושת כללות ישראל, שעד החופה הרי הם בחי' פירוד, כל אחד לעצמו, בחי' לא טוב היות האדם לבדו, לבדו דייקא.

הטבעים השונים

והדברים פשוטים, שאיש ואשה הם מנוגדים חסדים גבורות וכו', וכן שתי משפחות וטבעים שונים, ומה שמאחד ביניהם הוא בסוד הכלליות, כמוש"כ בלקו"מ (קמא סא) בסוד השכל הכללי, ולכן צריכין עשרה כדי להכניסם בסוד הכלליות.

חילוק בין קידושין לנשואין

ויובן עוד שבקידושין לא בעינן כ"כ עשרה (ע"י אה"ע סי' לד, בבי"ש סק"ז שאינו מעכב, ויש ראשונים דס"ל דלא בעינן כלל אירוסין בעשרה), אמנם עדי ראייה צריכין, שבקידושין עיקר החלות הוא כלפי העולם, כמוש"כ ולכן העיקר הוא העדים, ומאידך עדיין לא חל בהם הכלליות, אבל בנשואין העיקר שידורו ביחד, והוא רק ע"י הכלליות, שיהיו שם עשרה, משא"כ עדות כלפי העולם, שיראו החופה, שלא צריכין והבן.

¹ וז"ל האבני"ז שם, וכן מעשים בכל יום שאין מייחדין עדים לחופת אלמנה דהיינו יחוד.

² ספר שם משמואל - פרשת קרח - לחתונה, והנה כ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה הגיד הטעם דברכת חתנים בעשרה ויליף לה (כתובות ז' ע"ב) מהכתוב במקהלות ברכו אלקים ה' ממקור ישראל, משום דע"י הנשואין נעשה האדם כללי, כאמרם ז"ל בש"ס ר"ה (ל"ב ע"ב) כיון דאתו רבים מינה כרבים דמיא, וזהו הלשון ממקור ישראל כמו מקור הנובע תמיד והוא כלל המים, וצריכין להמשיך לו ברכה לענין חדש שנתהוה בו היינו ענין כללי, ע"כ צריכין להיות בעשרה שהוא כלל, ודפח"ח.

שיחות ביהמ"ד

זווג ראשון וזווג שני בעבודת הש"י

זווג ראשון וזווג שני בעבודת הש"י

ראשון ושני

בגמ' (ריש סוטה) מבואר החילוק בין זווג ראשון ושני, האם הוא משמים בת פלוני לפלוני או עפ"י מעשיו, וכבר הארכנו בזה, והבאנו מהספה"ק שאינו כפשוטו, והחתם סופר (שו"ת ח"ד לד"ט) מביא מד' האריז"ל (שלא כדרכו בכל מקום, שמביא רק ברמז) שהכוונה בחי' זווג ראשון מתחילת יצירתו, וזווג שני שמשנתה זיווגו ע"י מעשיו עיי"ש, ועכ"פ בזווג ראשון הכל נפלא ומשתלב יפה, ואח"כ זיווג שני שצריכין רחמים וכו', בחי' לפי מעשיו.

בית ראשון ושני

ויש' לומר בסוד זווג ראשון ושני, סוד ביהמ"ק ראשון ושני, והנה בפשטות משמע עפ"י מעשיו, שהכוונה שאם זכה ומתנהג כראוי מטיבין לו זיווגו וכו', אבל יש לומר באופן אחר, וכמו שנבאר ב"ה.

שנות הנעורים

ונבאר קצת מהנהגת הש"י בעולם, בשנות הנעורים חי האדם בהרבה דמיונות וכו', כל אחד חושב שיהיה מוצלח וכו', כשהוא צעיר נדמה לו שהוא יהיה עשיר ומכובד, וכשמתבגר מתחיל להבין שאינו הולך כפי רצונו ודמיונו וכו', וכן ברוחניות ששואף להיות מוצלח בתורה וכו', ובהמשך הזמן רואה שאינו עולה בידו כפי רצונו, וזוכה להכנע להש"י.

זיכור במהלך חייו, זווג א' וב'

וזה י"ל שבשנות הנעורים המוח עמו כרצונו, בחי' "זווג ראשון" שמתאחד עמו כרצונו, ונדמה לו שיודע הכל ושמח בהצלחתו וכו', וכשהוא יורד חושב שאין זה ירידה, רק לצורך עליה וכו', ואח"כ כשמתבגר, כבר נכנע, ומוחו עמו בבחי' זווג שני, בחי' לפי מעשיו, שכבר יודע שאינו הולך כפי שנדמה לו, ומזדכך יותר ויותר בהכנעה כלפי המציאות והנהגת הש"י, שזהו בחי' זווג שני, ואח"כ מזדכך עוד יותר, ומתחיל לשמוח בחלקו, אשרי לו.

בכל המסעות

ונמצא שזווג ראשון ושני, הם בחי' תמידין כסדרן בכל שלבי החיים, בכל שלב בחייו, זווג ראשון הוא בחי' ההתחלה של כל שלב חדש בחיים, שאפי' לעת זקנה, בתחילת הזקנה נדמה לו שכבר יודע

^ט שו"ת חתם סופר ח"ז תשובה לד', ונראה דאמרינן בש"ס (דמיו"ק) [סוטה ב' ע"א] זיווג ראשון מכריזין עליו מי יום קודם יצירת הולד, אבל בזיווג שני הכל לפי מעשיו. והפירוש הפשוט הוא כמשמעו, זיווג א' היינו אשתו ראשונה וזיווג ב' היינו אשתו שניה. אבל שמעתי פירוש אחר, כמדומה לי בשם האריז"ל, דהענין הוא כך, כיון דידוע דאיתתא פלגא דגופא ואין הצורה שלימה כי אם עם אשתו ולכן בתחלת הבריאה נבראו דו פרצופים [ברכות ס"א ע"א], ואף עתה שחלקן הקב"ה, עכ"פ בשעת יצירה נבראת תיכף עמו בת זווג שלא יהי חסרון ח"ו בבריאת הבורא יתברך, ואז מזווגין לו כפי הנאות לו לגוף זה ובמזל זה כפי מזגו עזר כנגדו, וזהו נקרא זווג ראשון. אבל לאחר צאתו לאויר העולם והוא משתנה לכמה גוונים כפי בחירתו צדיק או רשע או בינוני, **וטבעו משתנה ע"י מעשיו ממה שהיתה בעת הבריאה**, גם זיווגו ישתנה כפי הנאות לו עתה, וזהו הנקרא זיווג ב', כך שמעתי.

שיחות ביהמ"ד

זווג ראשון וזווג שני בעבודת השי"י

מה זה זקנה וכו', ואיך לחיות את הזקנה, או תחלת ימי נישואי הילדים וכו', ואח"כ כשנכנע מתחיל עבודת זווג שני, לפי מעשיו, הכל בהכנעה.

הנהגת השי"י לטובה

והסיבה שהשי"י מתנהג בצורה כזו, כי אם היה יודע האמת מראש לא היה נוגע בעולם הזה אפי' כמלא נימא, ולכן נעלם ממנו האמת בכל תקופה, ועי' בפסוקי קהלת וברשי"י שם.

(בעי' המבואר בענין האכילה, שהוא בירור ניה"ק, ולולי שהיה מתאוה להמאכל לא היה עוסק בבירור ניה"ק, ולכן החולה אפי' שידע שצריך לאכול אין לו כח וכו').

ודרכו יחפץ

[ובל' זה כעין מש"כ מהבעש"ט עה"פ מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ, שהשי"י יש לו חפצו בזה העולם, והאדם נדמה לו שעושה עפ"י דרכו וכו' בעש"ט, לך לך אות כא].

כבר נזקן

ולפעמים האדם מתאונן שאין לו הצלחה ומרץ נעורים כמקודם, וכן בחיי נישואין וכו', ובאמת הכל מכוון גדול מהשי"י, שבמשך ימי חייו מגיע לעל פי מעשיו, שחי האמת כפי כוחו ומציאותו ותכונותיו שנתן לו השי"י.

בית המקדש

ובל' זה בחי' בית ראשון ובית שני, שבית ראשון בחי' זווג ראשון, כשהגיעו בני"י לארץ ישראל והיה חסר הכנעה, ונכשלו בג' עבירות, אבל בבית שני בחי' זווג שני, כבר הגיעו עם הכנעה גדולה, והרחיקו עצמם מאד מעבירות, ואז נכשלו רק בשנאת חנם ר"ל.

אבות וישראל

ד' המהר"ל (חי' אגדות גיטין, קמצא ובר קמצא) ידועים, שבית ראשון היה כנגד האבות הק', אברהם יצחק יעקב, כנגד הג' עבירות, ובית שני היה כנגד ישראל שהם באחדות, בבית ראשון היה להם כוחות גדולים, זכות אבות הק', הדרגה הגדולה, ואח"כ בית שני החזיקו עצמם ביחד, שזה היה כל כוחם, וכשדיברו ח"ו על חבירים הפסידו.

י' כתובים חמש מגילות ספר קהלת פרק ג (יא) את הכל עשה יפה בעתו גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף: וברשי"י על קהלת פרק ג פסוק יא, יפה בעתו - בעת הטובה יפה הוא לבא תשלום שכר מעשה הטוב, ובעת הרעה ראוייה היא לתשלום מעשה הרע. גם את העולם נתן בלבם וגו' - גם את חכמת העולם אשר נתן בלב הבריות לא נתן הכל בלב כל אחד ואחד אלא זה קצת וזה קצת כדי שלא ימצא האדם את כל מעשה הקב"ה לדעת אותו ולא ידע את עת פקודתו ובמה יכשל כדי שיתן לב לשוב שידאג ויאמר היום או מחר אמות ולכן כתוב כאן העלם חסר לשון העלמה שאם ידע האדם יום מיתתו קרוב לא יבנה בית ולא יטע כרם לכך הוא אומר שהכל יפה עשה בעתו זה שיש עת למיתה דבר יפה הוא שסומך האדם לומר שמא עדיין עת מיתתו רחוק ובונה בית ונוטע כרם וזו יפה שנעלם מן הבריות:

הנהגה העליונה

ובאמת הדרגא של בית שני, בחי' לפי מעשיו, שנכנע להמציאות, וחי עם הכוחות המוגבלים הטבעיים, עדיין אין זה שלימות, ורק בחי' הבית שלישי, הוא ההשגה הגדולה, שמשיג שהכל הוא הנהגה העליונה בלבד.

השגחה בלבד בית שלישי

בבית שני ראו ישראל שאין להם הצלחה גדולה, שהכל עפ"י מעשיו בהכנעה גדולה, או שחושבים שהכל לפי המזל וכו', אבל באמת מה שנדמה לו שיש לו מזל מוצלח או לא, גם זה בהשגחה ובהנהגה נפלאה עפ"י חשבון מדויק.

שני ושלישי

בית שני הוא בחי' שהכל עפ"י מעשיו, היינו שמבין איך שהש"י מתנהג עמו, שיש דברים שאפשר להבין, מדה כנגד מדה וכו', ויש דברים שהם בחי' חק מעל השכל וכו', שזה נכלל דעפ"י מעשיו, אבל הבית השלישי הוא השגה העליונה, שגם מה שחושב שמבין הרי"ז ג"כ בחי' נפלאות, וכל החשבונות הם רק השגה קטנה, ובאמת יש גבוה על גבוה למעלה למעלה.

הסתלקות

בעת ההסתלקות זוכה היהודי לבחי' בית שלישי, שלעת זקנתו והתבגרותו היה עדיין עפ"י מעשיו, בחי' בית שני, אבל בעת ההסתלקות זוכה להשיג יותר מזה תעלומות ההנהגה העליונה, ושכזה העולם הגענו רק לעבוד את הש"י, ואין אתנו יודעים עד מה, (בחי' מש"כ בחסידות, דרגת ממכ"ע וסוכ"ע, ויש למעלה מזה וכו').

שיחות ביהמ"ד

גודל השמחה בעת החתונה

גודל השמחה בעת החתונה

הודאה אצל חתונה

החתונה הוא זמן להודאה, וכמפורש בד' רבינו בחיי (ויקרא ו, ב"ט) שהחתן מקריב תודה, וכמוש"כ קול ששון וכו' מביאים תודה בית ה', ובפרט כשהרגיש בפועל גודל הקושי עד שראה שידוך, בחי' קשה לזווגן כקריעת י"ס, זווג שני וכיו"ב, ואז הוא ממש בחי' יוצא מבית האסורים שמביא תודה, וכמוש"כ ע"ז בסוטה (ב,א"ט) מוציא אסירים בכושרות וכו'.

הודאה לשעבר

ועיקר ההודאה הוא כשמשיג אח"כ שגם הצרה והקושי היתה הנהגת הש"י לטובה, (שתוך אותיות גול"ה בא "אלף" ונעשה גא"ו לה), בחי' גולה שנהפך לגאולה, שכשהיה בתוך הצרה היה קשה לראות הנהגת הש"י מפני רוב צער וכו', וכשזוכה לצאת ונושא אשה, מקריב תודה גם על העבר.

קול תודה

וזה סוד הפסוק (ירמיה לג) עוד ישמע במקום הזה אשר אתם אומרים חרב וכו', קול ששון קול חתן וקול כלה וכו', קול אומרים הודו את ה' צ-באות כי טוב ה' כי לעולם חסדו, מביאים תודה בית ה' כי אשיב את שבות הארץ וכו', שבעת הגאולה ישיגו שהכל לטובה, וע"ז יקריבו תודה. [אגרא דבי הילולא מילי, יש לפרש דמילי הוא דברי הודאה לה', בחי' תודה כנ"ל].

הנהגת התורה עפ"י מה שמתנהגים

בשו"ע או"ח (סי' לח"ט) נפסק "חתן ושושבינים" פטורים מתפילין, ומקורו מסוגיא דסוכה (כה), דשכיחי קלות ושכרות, והוא פלא שדיני התורה יהיו מתנהגים כפי הנהגת האדם, שאם עוסק בשכרות וכו' פטור מהמצוות. [וכבר הקשו כן הראשונים דמ"ש מאכל שחייב בכל המצוות ואכמ"ל].

עד היכן

ובמשנ"ב מביא הטעם כנ"ל משום שכרות וקלות ראש, ואח"כ מביא משו"ת הרמ"א, שהאידנא אינו

^א רבנו בחיי על ויקרא פרק ו פסוק ב, קרבן תודה בא על הנס, והוא לשון הודאה אם היה חולה ונתרפא מביא קרבן תודה, הוא שכתוב (תהלים קז, כב) ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה, או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה, שנאמר (ירמיה לג, יא) קול ששון וקול שמחה וגוי מביאים תודה בית ה' :

^ב לזווגם - הנך דלפי מעשיו : מושיב יחידים ביתה - אדם יחיד ואשה יחידה והוא מזווגם יחד ומיישב מהם בית : מוציא אסירים בכושרות - הוציא את ישראל ממצרים בחדש כשר לא חמה ולא צינה מקיש זיווג יחידים ליציאת מצרים.

^ג שו"ע או"ח סימן לח, (ז) חתן ושושביניו (פי' ריעיו השמחים עמו) וכל בני חופה, פטורים משום דשכיח שכרות וקלות ראש :

^ד משנה ברורה על או"ח סימן לח, (כג) פטורים - בתשובת רמ"א סימן קל"ב כתב דהאידנא שאף החתן חייב בק"ש ותפלה [כמו שכתב בסימן ע"ן ממילא חייבין החתן וכל בני החופה גם בתפילין עיי"ש ועיי' במ"א שמפקפק בדינו ומצדד לפסוק כהשו"ע דפטורין מתפילין בעת המשתה וגם לענין תפלה המיקל כדעת רש"י לפטור בעת המשתה לא הפסיד אם החתן מיסב אצלם דאז הוי מצוה לדעת רש"י אבל מדברי הגר"א בביאורו משמע שאין להקל לענין תפלה וכמו שכתב בב"י בסימן רל"ב ועיי' בעולת תמיד ובברכי יוסף שכתבו דנתפשט המנהג כהרמ"א שהחתן וכל סיעתו קורין ומניחין תפילין ומתפללין מיום הראשון עד יום השביעי :

שיחות ביהמ"ד

גודל השמחה בעת החתונה

כן בין כך אינם מכוונים כ"כ, והמג"א מפקפק בד' הרמ"א שגם בזה"ז פטורין, ועכ"פ חזינן שגם במצוות דאורייתא כמו תפילין, נחלקו אם חייבים אפי' האידנא.

גודל השמחה

ונראה מכל זה, שהחתונה הוא שמחה כ"כ גדולה ויקרה, שלכן יהיו פטורים משאר המצוות, החתונה היא גם בתוך הגלות, ומאיר בה התנוצצות אור הגאולה, יחוד קוב"ה ושכינתיה, שבעה דנחמתא בגלות, ישיש עליך אלקיך כמשוש חתן על כלה וגו', ומפני האור הגדול הזורח, דוחין לתורה ומצוות.

ד' הראשונים

ויש ראשונים^{טו} דס"ל דכל הפטור הוא ענין כללי, משום דעוסק במצוה פטור מן המצוה (עי' בשו"ע הרב ב' הדעות^{טז}), ואז לא יהיה הוכחה כל כך, שהרי הוא כלל בכל המצוות, אבל אם נאמר שהוא משום מעלת הנשואין אזי הכוונה הוא כנ"ל.

בלא תורה

אמרינן ביבמות^(ס) השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה וכו' בלא תורה דכתיב האם אין עזרתי בי ותשויה נדחה ממני, ופרש"י האם אין עזרתי בי - אשתי דכתיב (בראשית ב') עזר כנגדו, מיד תושיה נדחה ממני שצריך לעסוק בצרכי ביתו ותלמודו משתכח עכ"ל.

נדחה

נדחה ממני, ל' נדח לא מצינו בכל התנ"ך רק כאן, ולענין קבוץ גלויות, וי"ל דבאמת תורה וגאולה הוא ענין אחד, כי מי שהוא בלא תורה אין לך גלות מזה.

^{טו} דעת רש"י והרא"ש דאין הפטור משום עוסק במצוה פטור אלא דין מיוחד בנישואי דטרידי וכו', והר"ן הק' על שיטה זו דהרי באבל חייב אע"ג דטרוד באבלו, והר"ן והריטב"א ס"ל דעיקר טעם הפטור משום עוסק במצוה.

^{טז} שו"ע הרב או"ח סימן לח, [ו] חתן ושושביניו וכל בני החופה בשעת המשתה פטורים מפני שמצוי בהן שכרות וקלות ראש ואע"פ שחייבין בקריאת שמע קורין קריאת שמע בלא תפילין וכן פטורין מן התפלה לפי שמתוך שמחת לבם לא יוכלו לכוין משא"כ בקריאת שמע שמצות כוונתה אינו אלא בפסוק ראשון בדיעבד ובקל יוכלו ליישב דעתם לכוין בפסוק ראשון והשאר יאמרו בלא כוונה ועכשיו שאין אנו מכוונים כל כך בתפלה גם בלא שמחת נישואין אין לחתן ולכל בני החופה לפטור את עצמן מהתפלה מחמת חסרון כוונה וכן נוהגין שמפסיקין המשתה כשמגיע זמן תפלה ונוהגין גם כן להניח תפילין שכיון שמפסיקין המשתה ועומדים ומתפללים שוב אין לחוש לקלות ראש בשעת התפלה משא"כ בדורות הראשונים שלא היו מפסיקין המשתה כדי להתפלל והיו קורין קריאת שמע בתוך המשתה היו פטורין מתפילין שמא יבואו בהן לידי קלות ראש שהוא מצוי בשעת המשתה.

ויש אומרים שחתן ושושביניו וכל בני החופה העוסקים במשתה נקראים עוסקים במצוה לענין שפטורין משאר מצות לכן הם פטורים ג"כ מקריאת שמע ואצ"ל מן התפלה ומן התפילין אפילו בזמן הזה.

והמקיל כסברא זו לא הפסיד אע"פ שנוהגין כסברא הראשונה ולכן בימות הקיץ שלפעמים סעודות הנשואין היא נמשכת עד הבוקר פטורין מכולם ובלבד שיהא החתן מייסב עמהם שאז היא מצוה לסברא האחרונה: